

ป้ายโฆษณา : ความสวยงาม หรือมลภาวะของเมืองกรุง

ชินศักดิ์ ดันติกุล*

สังคมเมืองใหญ่อย่างกรุงเทพมหานครในปัจจุบันนี้ เป็นสังคมที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน ไม่ว่าจะเป็นการแข่งขันกันในการเมืองหรือเศรษฐกิจ ยิ่งเมื่อภาวะการเพิ่มจำนวนของประชากรมีมากขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นในปัจจุบันนี้ การแข่งขันก็ยิ่งทวีสูงขึ้นเป็นเงาตามตัว

ในสังคมของการแข่งขันนี้ การโฆษณาก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งซึ่งมีการแข่งขันกันอย่างสูงในรอบหลายปีที่ผ่านมา มีการพัฒนากลยุทธ์ในการสร้างสื่อในการโฆษณาสินค้ากันอย่างมากมาย สังคมคนเมืองกรุงต้องเผชิญการโฆษณาหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการโฆษณาทางโทรทัศน์ วิทยุ หรือสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ซึ่งมีทั้งในรูปแบบที่สร้างสรรค์ และไม่สร้างสรรค์ โดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

ถ้าเรามองไปรอบ ๆ ตัวและรอบ ๆ เมือง จะพบว่าสื่อโฆษณาลักษณะหนึ่งซึ่งสามารถพบเห็นได้โดยทั่วไป เป็นสิ่งที่อยู่คู่กันมากับสังคมเมืองเป็นเวลานาน ก็คือ “ป้ายโฆษณา” ซึ่งมีอยู่ในหลากหลายรูปแบบและหลากหลายขนาด มีทั้งที่อยู่กับที่ เช่น ป้ายที่ติดตั้งอยู่บนโครงป้าย ป้ายผ้าแขวน หรือป้ายบนหลังคาของอาคาร เป็นต้น และป้ายเคลื่อนที่ได้ เช่น ป้ายที่ติดอยู่ตามข้างตัวถังของรถประจำทางหรือด้านท้ายของรถสามล้อเครื่อง เป็นต้น

ในส่วนของป้ายที่อยู่กับที่ ไม่ว่าจะเป็นป้ายถาวรหรือป้ายชั่วคราวก็ตาม มักจะมีการติดตั้งอยู่ในตำแหน่งหรือจุดที่สามารถดึงดูดความสนใจแก่ผู้พบเห็นได้โดยทั่วไป เช่น บริเวณสี่แยก จุดตัดของถนนสายหลัก ข้างถนนสายสำคัญ หรือบนหลังคาของอาคารที่สามารถมองเห็นได้จากระยะไกลพอสมควร เป็นต้น

ป้ายโฆษณาเหล่านี้ ถ้าพิจารณาถึงรูปแบบของป้ายที่ละชิ้น จะเห็นว่าส่วนใหญ่มีลักษณะที่สวยงามและน่าสนใจ แต่ถ้ามองถึงภาพรวมในส่วนของการเป็นองค์ประกอบของเมืองแล้วจะพบว่า ป้ายบางส่วนได้เพิ่มสีสันให้กับเมืองในขณะที่ป้ายอีกจำนวนหนึ่งก่อให้เกิดความรุงรัง และทำลายความเป็นระเบียบของเมือง ตลอดจนในบางครั้งก็ได้ก่อให้เกิด

* อาจารย์ประจำภาควิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร



สภาพของเมืองโดยทั่วไป ที่สามารถจะมองเห็นป้ายหลากหลายรูปแบบ ทั้งที่ติดตั้งอยู่บนกันสาด ห้อยแขวนอยู่กับกันสาด ยื่นออกมาจากผนัง แขนงอยู่กับผนังแคด ติดตั้งอยู่บนหลังคาของอาคาร รวมทั้งตั้งอยู่บนทางเท้า



ย่านการค้าถนนเยาวราชที่เต็มไปด้วยป้ายนานับชนิด ขนาดและรูปแบบ



ป้ายโฆษณาเคลื่อนที่ ซึ่งติดอยู่ตามตัวถังรถ

อันตราย เนื่องจากป้ายดังกล่าวขาดความมั่นคงแข็งแรง หรือติดตั้งอยู่ในตำแหน่งที่ไม่เหมาะสม เช่น อันตรายที่เกิดขึ้นจากแรงลมซึ่งทำให้ป้ายล้มลงมาและสร้างความเสียหายหรืออันตรายที่เกิดขึ้นจากป้ายที่มีลักษณะดึงดูดหรือรบกวนสายตาของผู้ขับขี่ยานพาหนะจนอาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบนเส้นทางที่ยานพาหนะสามารถสัญจรโดยใช้ความเร็วสูงได้ เป็นต้น

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ทำให้เราน่าจะพิจารณาหาสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหานั้นสืบเนื่องมาจากการขาดมาตรการในการควบคุมดูแล หรือโดยสาเหตุอื่น ๆ เพื่อจะได้พิจารณาหาทางควบคุมและจัดระเบียบ เพื่อให้ป้ายโฆษณาทั้งหลายมีความสัมพันธ์และเป็นองค์ประกอบที่มีลักษณะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับองค์ประกอบและสภาพแวดล้อมโดยรวมของเมือง รวมทั้งสร้างความปลอดภัยให้เกิดขึ้นแก่คนเมืองทั้งหลายด้วย

ในเบื้องต้น ก่อนที่เราจะได้พิจารณาหาสาเหตุแห่งการเกิดปัญหาดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ ก็ควรจะได้ทบทวนเป็นเบื้องต้นว่ามาตรการในการควบคุมในเรื่องของป้ายนั้นมีอยู่มากน้อยเพียงใด และมีสาระครอบคลุมในเรื่องใดบ้าง โดยสรุป มีข้อกำหนดที่มีสาระที่น่าสนใจ และเกี่ยวข้องกับป้ายและเมืองอยู่ 2 ประเด็น คือ

1. การกำหนดลักษณะของป้าย และการขออนุญาตติดตั้งป้าย
2. การควบคุมการติดตั้งป้าย

การกำหนดลักษณะของป้ายและการขออนุญาต

ตามระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยการขออนุญาตติดตั้งป้ายโฆษณา พ.ศ. 2522 กำหนดให้ป้ายแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ



ป้ายเนื่องในการพระราชพิธีสำคัญ ซึ่งติดตั้งอยู่บนที่สาธารณะ มีลักษณะสวยงาม เป็นระเบียบ และถูกต้องตามกฎหมาย



ป้ายที่ติดตั้งข้างสะพานลอยคนเดินข้าม จะถูกต้องตามกฎหมาย เฉพาะแต่การติดตั้งเพื่องานพระราชพิธี รัฐพิธี การต้อนรับราช-อาคันตุกะหรือแขกเมืองของรัฐบาล หรือในกรณีที่กรุงเทพมหานคร เห็นสมควรเท่านั้น

1. ป้ายที่เป็นอาคารตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

2. ป้ายที่ไม่เป็นอาคารตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

ซึ่งป้ายที่เป็นอาคารจะมีลักษณะตามคำจำกัดความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มาตรา 4 และกฎกระทรวง ฉบับที่ 23 (พ.ศ. 2533) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 คือป้ายที่

1. ติดหรือตั้งไว้เหนือที่สาธารณะ และมีขนาดเกินหนึ่งตารางเมตร หรือมีน้ำหนักรวมทั้งโครงสร้างเกินสิบกิโลกรัม

2. ติดหรือตั้งไว้ในระยะห่างจากที่สาธารณะ ซึ่งเมื่อวัดในทางราบแล้วระยะห่างจากที่สาธารณะมีน้อยกว่าความสูงของป้ายนั้นเมื่อวัดจากพื้นดิน และมีขนาดความกว้างของป้ายเกินห้าสิบเซนติเมตร หรือยาวเกินหนึ่งเมตรหรือเนื้อที่ของป้ายเกินห้าพันตารางเซนติเมตร หรือมีน้ำหนักของป้ายหรือสิ่งที่สร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่างรวมกันเกินสิบกิโลกรัม

ดังนั้น ป้ายที่มีลักษณะเป็นอย่างอื่นนอกเหนือจากนี้ ถือว่าเป็นป้ายที่ไม่เป็นอาคารตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

ในส่วนของการขออนุญาตติดตั้งป้ายนั้น ป้ายที่เป็นอาคารตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 จะต้องยื่นคำขอรับอนุญาต 2 ประเภท คือ คำขอรับอนุญาตตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และคำขอรับอนุญาตตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2503 ส่วนป้าย

ที่ไม่เป็นอาคารตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 จะต้องยื่นคำขอรับอนุญาตเฉพาะตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2503 เท่านั้น

การควบคุมการติดตั้งป้าย

ในการควบคุมการติดตั้งป้ายตามกฎหมายนั้น เป็นอำนาจและหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่น ซึ่งในเมืองหลวงของเรานั้น เจ้าพนักงานท้องถิ่นคือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร โดยในการควบคุมการติดตั้งป้ายนั้นมีความหมายที่เกี่ยวข้องและใช้บังคับอยู่หลายฉบับที่เป็นเครื่องมือของเจ้าพนักงานท้องถิ่น ได้แก่

1. ระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยการขออนุญาตติดตั้งป้ายโฆษณา พ.ศ. 2522 ซึ่งควบคุมทั้งป้ายที่เป็นอาคารและไม่เป็นอาคาร

2. พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และกฎกระทรวงฉบับต่าง ๆ ที่ออกตามความในพระราชบัญญัติฉบับนี้ ซึ่งควบคุมเฉพาะป้ายที่เป็นอาคาร

3. ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ฉบับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

โดยข้อกำหนดต่าง ๆ นั้น มีรายละเอียดที่เป็นประเด็นที่น่าสนใจอยู่หลายประการ ดังนี้

1. การควบคุมเกี่ยวกับตำแหน่งหรือสถานที่ติดตั้งป้าย มีข้อกำหนดควบคุมที่สำคัญ ได้แก่

1.1 ห้ามมิให้บุคคลใดปลูกสร้างอาคาร หรือ ส่วนของอาคารยื่นออกมาในหรือเหนือทาง หรือที่ดินสาธารณะ¹



1.2 กรุงเทพมหานคร ไม่อนุญาตให้ติดตั้งป้ายโฆษณาทุกชนิดโดยการติดคร่อมถนน หรือ ทางสาธารณะ บริเวณวงเวียน อนุสาวรีย์ สะพาน สะพานลอย สะพานลอยคนเดินข้าม เกาะกลางถนน สวนหย่อม สวนสาธารณะ บนทางเท้า ต้นไม้ และเสาไฟฟ้าซึ่งอยู่ในที่สาธารณะ เว้นแต่การติดตั้งเพื่องานพระราชพิธี รัฐพิธี การต้อนรับ ราชอาคันตุกะหรือแขกเมืองของรัฐบาล หรือในกรณีที่ กรุงเทพมหานครเห็นสมควร²

1.3 ป้ายโฆษณาชั่วคราวที่เกี่ยวกับการกุศล สาธารณประโยชน์ และป้ายนั้นทำด้วยผ้าหรือกระดาษซึ่งไม่เป็นอาคาร อนุญาตให้ติดตั้งได้เฉพาะการติดแนบกับรั้วหรือผนังของอาคารเท่านั้น ขนาดความสูงของป้าย ต้องไม่สูงกว่าตัวอาคารหรือรั้วที่ขออนุญาตติดตั้ง³

1.4 อาคารปลูกสร้างริมทางสาธารณะที่มีความกว้างไม่ถึง 6.00 เมตร ให้ร่นแนวอาคารห่างจากศูนย์กลางทางสาธารณะอย่างน้อย 3.00 เมตร⁴

1.5 ป้ายหรือโครงป้ายที่ติดตั้งบนอาคาร ต้องห่างจากเขตทางหรือที่สาธารณะ ไม่น้อยกว่า 6.00 เมตร และ อนุญาตให้ติดตั้งได้เฉพาะบนหลังคา หรือดาดฟ้าที่เป็นคอนกรีตเสริมเหล็กเท่านั้น⁵

1.6 ป้ายโฆษณาที่เป็นอาคารต้องติดตั้งโดยไม่บังช่องลมหน้าต่าง หรือ ประตู และต้องติดตั้งด้วยวัสดุอันถาวรและมั่นคง แข็งแรง⁶

1.7 ห้ามติดตั้งป้ายหรือโครงป้ายได้กั้นสายตาชั้นล่างของอาคาร เว้นแต่ป้ายแจ้งชื่อร้านที่ติดตั้งแนบผนังด้านหน้าของอาคาร โดยยื่นจากผนังอาคารได้ไม่เกิน 0.10 เมตร⁷

1.8 การติดตั้งป้ายโฆษณาที่อาคาร และสูงเกินกว่า 3.25 เมตร แต่ไม่เกิน 5.00 เมตร ตัวป้ายต้องสูงไม่เกิน 1.50 เมตร และต้องห่างจากผนังอาคารไม่น้อยกว่า 0.50 เมตร ส่วนยื่นของตัวป้ายต้องหลบจากปลายกันสาดไม่น้อยกว่า 0.25 เมตร

ป้ายโฆษณาที่ติดตั้งขนานกับแนวกันสาดจะต้องหลบจากปลายกันสาดไม่น้อยกว่า 0.25 เมตร⁸

1.9 การติดตั้งป้ายโฆษณาที่อาคาร และสูงเกินกว่า 5.00 เมตร ตัวป้ายให้ยื่นจากผนังอาคารได้ไม่เกินส่วนยื่นของกันสาด⁹

2. การควบคุมความสูงของป้าย มีข้อกำหนดควบคุมที่สำคัญได้แก่

2.1 การติดตั้งป้ายบนพื้นดินในที่ของเอกชนอนุญาตให้ติดตั้งสูงได้ไม่เกิน 15 เมตร ถ้าโครงสร้างเป็นไม้ต้องมีรัศมีห่างจากที่สาธารณะเท่ากับความสูงของป้ายที่ติดตั้ง

ทุกด้าน ถ้าโครงสร้างเป็นเหล็กหรือวัสดุถาวรที่มีคุณภาพเทียบเท่า อนุญาตให้ติดตั้งชิดเขตสาธารณะได้ ขอบล่างของป้ายที่ไม่มีแสงไฟ ต้องสูงไม่น้อยกว่า 2.00 เมตร ถ้ามีแสงไฟความสูงดังกล่าวต้องไม่น้อยกว่า 5.00 เมตร¹⁰

2.2 ป้ายหรือโครงป้ายที่ติดตั้งที่ผนังของอาคาร ห้ามติดตั้งสูงกว่าตัวอาคาร และห้ามยื่นล้ำออกไปเหนือ หรือ ในเขตทางสาธารณะ¹¹

2.3 ห้ามมิให้ปลูกสร้างอาคารสูงกว่าระดับพื้นดินเกินสองเท่าของระยะจากผนังด้านหน้าของอาคารจดแนวถนนปากตรอกข้าม¹²

3. การควบคุมสาระของการโฆษณา มีข้อกำหนดควบคุมที่สำคัญ ได้แก่

3.1 ข้อความหรือภาพที่จะโฆษณาต้องไม่ขัดต่อกฎหมาย หรือศีลธรรมอันดีงาม¹³

3.2 ห้ามโฆษณาที่ผ้าบังแดดยกเว้นคำขวัญของทางราชการ และส่วนต่ำสุดของผ้าบังแดดต้องสูงไม่น้อยกว่า 2.00 เมตร¹⁴

4. การควบคุมการติดตั้งป้ายในบริเวณพื้นที่เฉพาะ ซึ่งเป็นบริเวณพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์โบราณสถาน หรือ บริเวณที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ หรือบริเวณที่สมควรรักษาเป็นพิเศษ โดยมีพื้นที่และข้อกำหนดควบคุมที่สำคัญ ได้แก่

4.1 ภายในบริเวณโดยรอบพระราชวังสวนจิตรลดา ซึ่งห้ามก่อสร้างอาคารหลายประเภท และหมายรวมถึงป้ายที่เป็นอาคารด้วย¹⁵

4.2 ภายในบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นใน ซึ่งห้ามก่อสร้างป้ายชื่อสถานประกอบกิจการที่มีพื้นที่รวมกันเกิน 5 ตารางเมตร หรือป้ายโฆษณา¹⁶

4.3 ภายในบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นนอก และภายในบริเวณฝั่งธนบุรีตรงข้ามบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งห้ามก่อสร้างป้าย เว้นแต่ป้ายชื่อถนน ตรอก ซอย ป้ายทางราชการ ป้ายเพื่อการเลือกตั้ง หรือป้ายชื่อสถานประกอบกิจการที่มีพื้นที่รวมกันไม่เกิน 5 ตารางเมตร¹⁷

4.4 บริเวณโดยรอบศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย ซึ่งห้ามก่อสร้างป้ายชื่อสถานประกอบกิจการ หรือป้ายโฆษณาที่มีพื้นที่รวมกันเกิน 5 ตารางเมตร หรือสูงเกิน 9 เมตร¹⁸

4.5 บริเวณโดยรอบสวนหลวง ร.9 ซึ่งห้ามก่อสร้างป้าย เว้นแต่ป้ายของทางราชการ ป้ายเพื่อการเลือกตั้ง และป้ายชื่อสถานประกอบกิจการที่มีพื้นที่รวมกันไม่เกิน 5 ตารางเมตร¹⁹



ป้ายโฆษณาที่ยึดติดอยู่ตามเสาไฟฟ้า ซึ่งพบเห็นได้ทั่วไป ป้ายเหล่านี้เป็นป้ายที่ติดตั้งในที่ที่ห้ามติดตั้งป้ายโฆษณาใด ๆ เนื่องจากทำให้บ้านเมืองขาดความเป็นระเบียบ



การติดตั้งป้ายผ้าและป้ายโฆษณาที่ยึดติดอยู่ตามเสาไฟฟ้า ซึ่งผิดกฎหมายและก่อให้เกิดความรกรุงรังเช่นกัน



ป้ายโฆษณาที่ร้านค้าซึ่งติดตั้งล้ำเข้ามาอยู่เหนือที่สาธารณะ ซึ่งก็ผิดกฎหมายเช่นกัน ป้ายเหล่านี้หากไม่มีการดูแลรักษาที่ดี อาจตกลงลงมา และเป็นอันตรายต่อผู้สัญจรไปมาได้



ป้ายแขวนที่ห้องกันสาด และยื่นออกมาในที่สาธารณะ ซึ่งมีสภาพของโครงป้ายที่ชำรุด และอาจหล่นลงมาทำให้เกิดอันตรายได้

4.6 บริเวณเฉพาะซึ่งมีการควบคุมความสูงอาคารทุกประเภท ซึ่งหมายรวมถึงป้ายที่เป็นอาคารด้วย ได้แก่ บริเวณรอบพุทธมณฑล ซึ่งควบคุมความสูงของอาคารไม่เกิน 12 และ 18 เมตร²⁰ บริเวณโดยรอบอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ ซึ่งควบคุมความสูงของอาคารไม่เกิน 16 และ 24 เมตร²¹ บริเวณโดยรอบอุทยานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์หาวรมราชชนนี ซึ่งควบคุมความสูงของอาคารไม่เกิน 16 เมตร²² และบริเวณโดยรอบวัดอรุณราชวราราม ซึ่งควบคุมความสูงของอาคารไม่เกิน 16, 24, 40 และ 70 เมตร²³



ป้ายหรือโครงป้ายที่ติดตั้งบนหลังคาของอาคาร แต่มีระยะร่นจากเขตทางหรือที่สาธารณะไม่ถึง 6.00 เมตร ซึ่งสามารถพบเห็นได้ทั่วไป ป้ายเหล่านี้มีลักษณะที่ผิดกฎหมาย และอาจเป็นอันตรายได้ในกรณีที่ป้ายล้มหรือพังลงมาในที่สาธารณะ



ป้ายโฆษณาซึ่งติดตั้งบังช่องลมหน้าต่างเช่นกัน ซึ่งแม้ว่าจะมีลักษณะโปร่ง ระบายอากาศได้บ้าง แต่ก็ยังคงผิดกฎหมายอยู่ นอกจากนี้ป้ายนี้ยังติดตั้งบังด้านหน้าของอาคารเก่าซึ่งมีลักษณะที่สวยงามด้วย



ป้ายชื่อร้านค้าและโฆษณาสินค้าซึ่งมีลักษณะทึบและติดตั้งบังช่องลมหน้าต่าง ซึ่งมีลักษณะที่ผิดกฎหมาย และเป็นอันตรายต่อผู้อยู่อาศัยในกรณีของเพลิงไหม้ และการขาดการระบายอากาศและการได้รับแสงสว่างที่ดี



สภาพของการติดตั้งป้ายและปัญหาที่เกิดขึ้นกับเมืองในปัจจุบัน

จากการศึกษาข้อกฎหมายซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือของเจ้าพนักงานท้องถิ่นในการควบคุมการติดตั้งป้ายดังกล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า ลักษณะของข้อกฎหมายเท่าที่มีอยู่นั้น มีการบังคับ และควบคุมการติดตั้งป้ายลักษณะต่างๆ อยู่มากพอสมควร และมีความพอเพียงที่จะสามารถจัดระเบียบของเมืองได้ในระดับหนึ่ง ปัญหาที่พบเห็นโดยทั่วไป อาจกล่าวได้ว่ามีสาเหตุอันเนื่องมาจากการละเลยและหละเลียงการปฏิบัติตามกฎหมาย หรือความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ อย่างไม่ปฏิบัติตามปัญหาทั้งหลายก็ควรได้รับการแก้ไขตามความเหมาะสม

สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นกับเมืองกรุงเทพฯ ในปัจจุบัน

อันเนื่องมาจากการติดตั้งป้าย ที่มีลักษณะผิดกฎหมาย ซึ่งสามารถพบเห็นได้โดยทั่วไป ได้แก่

1. การติดตั้งป้ายชื่อสถานประกอบการกิจการ หรือป้ายโฆษณาครอบ หรือเหนือที่หรือทางสาธารณะ ไม่ว่าจะเป็นบนหรือเหนือทางเท้า ถนน เกาะกลางถนน สะพานลอยคนเดินข้าม ต้นไม้ เสาไฟฟ้า และอื่นๆ ซึ่งมีลักษณะที่เป็นทั้งป้ายถาวร และป้ายชั่วคราว (ตามข้อ 1.1, 1.2 และ 1.3)

ป้ายลักษณะนี้พบเห็นได้โดยทั่วไป โดยเฉพาะในย่านการค้า ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นจากป้ายลักษณะนี้ คือ การกีดกันให้เกิดความรกรุงรัง การบดบังทัศนียภาพ การกีดขวางการเดินบนทางเท้า รวมทั้งยังอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้คนที่สัญจรไปมาได้



ป้ายโฆษณาภาพยนตร์ ซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นภาพยนตร์ที่ฉายตามโรงภาพยนตร์ชั้น 2 ซึ่งมักจะมีการตั้งชื่อภาพยนตร์ที่สื่อไปในทางอนาจาร



การโฆษณาบนป้ายผ้า ซึ่งใช้เป็นผ้าบังแดด เป็นการผิดกฎหมาย และสร้างความรกรุงรังให้กับบ้านเมือง



ป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งซึ่งมักจะติดตั้งกันอย่างไม่เป็นระเบียบจนอาจทำให้เกิดอุบัติเหตุได้



บางครั้งมีการติดตั้งในตำแหน่งที่บดบังทัศนวิสัยในการขับขี่รถยนต์

2. ป้ายที่เป็นอาคาร และสร้างอยู่ริมทางสาธารณะที่มีความกว้างไม่เกิน 6.00 เมตร แต่ร่นแนวป้ายห่างจากศูนย์กลางทางสาธารณะไม่ถึง 3.00 เมตร (ตามข้อ 1.4)

ปัญหานี้จะพบเห็นไม่มากนัก ส่วนใหญ่จะพบในซอยสาธารณะขนาดเล็ก ซึ่งป้ายลักษณะนี้จะทำให้เกิดทัศนวิสัยที่ไม่ดี และทำให้มุมมองที่ค่อนข้างแคบอยู่แล้วของซอย มีขนาดเล็กลงไปอีก

3. ป้ายหรือโครงป้ายที่ติดตั้งบนอาคาร ซึ่งร่นแนวระยะห่างจากเขตทางหรือที่สาธารณะไม่ถึง 6.00 เมตร (ตามข้อ 1.5)

ป้ายลักษณะนี้พบเป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่มักจะติดตั้งอยู่บนหลังคาของตึกแถว ซึ่งในกรณีนี้นอกจากจะทำให้เมืองขาดความเป็นระเบียบแล้ว ยังอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้สัญจรไปมาได้ หากป้ายชำรุด และพังลงมาในที่สาธารณะ โดยสาเหตุของความไม่แข็งแรงของโครงสร้างหรือการโดนพายุพัดอย่างรุนแรง

4. ป้ายโฆษณาที่ติดตั้งบังช่องลม หน้าต่าง หรือประตูของอาคาร (ตามข้อ 1.6)

ป้ายลักษณะนี้พบเป็นจำนวนมากและเกือบจะทั้งหมดจะติดตั้งอยู่บนผนังด้านหน้าของตึกแถวที่เป็นอาคารร้านค้าที่อยู่ริมถนน โดยเฉพาะถนนที่มีขนาดกว้างเกิน 6.00 เมตร ซึ่งกรณีของการติดตั้งป้ายในลักษณะนี้ จะก่อให้เกิดปัญหาหลายประการ ตั้งแต่การทำให้ทัศนียภาพสองข้างทางของถนนในเมืองขาดระเบียบ และไม่สามารถควบคุมรูปแบบของอาคารได้เท่าที่ควรไปจนกระทั่งถึงการเป็นอันตรายต่อผู้ที่อยู่อาศัยหรือใช้สอยภายในอาคาร เนื่องจากการขาดการระบายอากาศที่ดี และการขาดทางหนีไฟจากภายในอาคาร หรือทางที่บุคคลภายนอกจะสามารถเข้าไปช่วยเหลือผู้ที่อยู่ภายในได้ในกรณีของการเกิดเพลิงไหม้

5. การติดตั้งป้ายหรือโครงป้ายใต้กันสาดชั้นล่างของอาคารในลักษณะแขวน หรือยื่นออกมาเหนือทางเท้า (ตามข้อ 1.7)



ป้ายลักษณะนี้พบเห็นได้โดยทั่วไป ซึ่งปัญหาของป้ายในลักษณะนี้ก็คือการสร้างความเป็นระเบียบและการก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้คนที่สัญจรไปมาบนทางเท้า

6. การติดตั้งป้ายบนพื้นดินในที่ของเอกชนที่มีความสูงของป้ายเกินกว่า 15 เมตร (ตามข้อ 2.1)

ป้ายลักษณะนี้จะพบเห็นมากในบริเวณที่มีการก่อสร้างโครงการที่เป็นอาคารการค้าขนาดใหญ่ หรือริมถนนสายที่อยู่บริเวณรอบนอกของเมือง ซึ่งป้ายลักษณะนี้อาจก่อให้เกิดปัญหาในแง่ของความปลอดภัยได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะที่เกิดพายุฝนฟ้าคะนอง

7. การปลูกสร้างป้ายที่เป็นอาคารบนหลังคาของอาคาร ซึ่งจะต้องถือว่าป้ายนั้นเป็นส่วนของอาคารด้วย และมีความสูงจากระดับพื้นดินเกินสองเท่าของระยะจากผนังด้านหน้าของอาคารจดแนวถนนปากตรังข้าม (ตามข้อ 2.3)

ป้ายลักษณะนี้จะพบได้ตามริมถนนซอยขนาดเล็ก ซึ่งส่วนใหญ่จะมีจุดมุ่งหมายในการติดตั้งก็เพื่อต้องการให้คนทั่วไปได้มองเห็นป้ายดังกล่าวจากระยะไกล หรือจากที่สูง เช่น บนทางด่วน หรือบนอาคาร เป็นต้น

ป้ายประเภทนี้จะมีลักษณะที่ผิดกฎหมาย คือ ความสูงของตัวป้าย หรือตัวโครงป้ายและอาคารรวมกันตามแต่กรณีมีค่าเกินกว่าสองเท่าของระยะจากผนังด้านหน้าของอาคารจดแนวถนนปากตรังข้าม

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากป้ายลักษณะนี้ก็คงจะเป็นในส่วนของความเป็นระเบียบและความมั่นคง และความปลอดภัยเช่นเดียวกัน

8. การใช้ข้อความที่ค่อนข้างไปในทางที่ขัดต่อศีลธรรมอันดีงาม (ตามข้อ 3.1)

ป้ายในลักษณะนี้ มักจะเป็นป้ายโฆษณาภาพยนตร์ ซึ่งมักจะมีการตั้งชื่อเรื่องและอาจมีภาพซึ่งสื่อเจตนาไปในทางอนาจาร

9. การโฆษณาบนผ้าบังแดด และการแขวนผ้าบังแดดในระดับที่ต่ำกว่า 2.00 เมตร (ตามข้อ 3.2)

การโฆษณาในลักษณะนี้พบเห็นได้โดยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณด้านหน้าของตึกแถว ซึ่งโดยรูปแบบของการโฆษณาอาจมองได้เป็นทั้งการเพิ่มสีสันให้กับเมือง หรือการสร้างคามรกรุงรังให้เพิ่มขึ้นก็ได้ อย่างไรก็ตามก็ยังคงถือว่าเข้าข่ายผิดกฎหมายอยู่ดี

สำหรับปัญหาของผ้าบังแดดส่วนใหญ่ที่มีผลกระทบต่อคนโดยตรงก็คือการแขวนซึ่งอยู่ในระดับที่ต่ำเกินไป คือสูงไม่พ้นระดับศีรษะของคน จึงทำให้ในบางครั้งเป็นอันตรายต่อผู้คนที่สัญจรไปมาได้

ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมการติดตั้งป้าย

จากสภาพปัญหาต่าง ๆ ของป้ายโฆษณาในเมืองดังได้กล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นได้ว่าการติดตั้งป้ายโฆษณาโดยทั่วไปยังมีการละเมิดกฎหมายอยู่เป็นจำนวนมาก ดังนั้นในการดำเนินการเพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการจัดระเบียบในการติดตั้งป้ายโฆษณา ใน*ประการแรก* เจ้าพนักงานท้องถิ่นควรดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการเข้าไปควบคุมดูแลให้การติดตั้งป้ายเป็นไปตามกฎหมาย

ประการที่สอง เจ้าพนักงานท้องถิ่นและเจ้าของป้ายหรือโครงป้ายต่าง ๆ ควรดำเนินการให้มีการตรวจสอบความมั่นคง แข็งแรงของป้ายอยู่อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดความปลอดภัย โดยอาจกำหนดระยะเวลาที่จะต้องทำการตรวจสอบสภาพของป้ายไว้อย่างชัดเจน เช่น ทุก ๆ 6 เดือน หรือ 1 ปี เป็นต้น

ประการที่สาม นอกจากการควบคุมดูแลการติดตั้งป้ายโฆษณาของเอกชนแล้ว ยังควรมีการควบคุมดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความมั่นคงแข็งแรงของป้ายต่าง ๆ ของหน่วยราชการด้วย เช่น ป้ายที่เกี่ยวข้องกับการจราจร ป้ายหยุดรถประจำทาง ป้ายโครงการปรับปรุง และก่อสร้างสาธารณูปโภคต่าง ๆ ของทางราชการ เป็นต้น

ประการที่สี่ คือการพิจารณาควบคุมรูปแบบ ขนาด จำนวน หรืออาจหมายถึงรวมถึงการใช้สี เพิ่มเติมจากข้อกำหนดที่มีอยู่ โดยอาจจัดแบ่งการควบคุมเป็นเฉพาะบริเวณ หรือย่านที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อจะได้เป็นการสร้างรูปแบบที่ดีและกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของเมือง สำหรับในบริเวณอนุรักษหรือสถานที่สำคัญ ควรพิจารณาห้ามการติดตั้งป้ายโฆษณาสินค้า ยกเว้นเฉพาะการโฆษณากิจการทางการค้าเฉพาะในส่วนที่ประกอบกิจการอยู่ในบริเวณดังกล่าว

ประการสุดท้าย คือการควบคุมการติดตั้งป้ายชั่วคราว หรือป้ายที่ไม่เป็นอาคารซึ่งติดตั้งในกรณีพิเศษ เช่น กรณีของการเลือกตั้งระดับต่าง ๆ หรือป้ายโฆษณางานสาธารณกุศล เป็นต้น ให้มีความเป็นระเบียบ มีการควบคุมบริเวณพื้นที่ ย่าน และตำแหน่งของการติดตั้ง โดยไม่ควรปล่อยให้มีการติดตั้งโดยขาดการควบคุมดังที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน

บทสรุป

ป้ายโฆษณาเป็นสิ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับเมือง เมืองใดมีขนาดใหญ่ มีจำนวนประชากรมากและมีความสำคัญทางเศรษฐกิจสูง เมืองนั้นก็จะมีความป้ายโฆษณามาก เมื่อมีป้ายโฆษณามากก็จะส่งผลกระทบต่อรูปแบบและองค์ประกอบของเมืองมากตามไปด้วย

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า เมืองกรุงของเรานั้นมีปัญหาอันเนื่องมาจากการติดตั้งป้ายโฆษณาอยู่มาก ทั้งในแง่ของความรกรุงรัง การรบกวนต่อสายตา การขาดระเบียบ การสร้างมลภาวะต่อทัศนียภาพของเมือง ตลอดจน

ความปลอดภัยของผู้คนที่สัญจรไปมา และอยู่อาศัยในเมือง ซึ่งสมควรได้รับการแก้ไขโดยเร็ว

ในการแก้ไขนั้น นอกจากจะต้องดำเนินการให้การติดตั้งเป็นไปตามกฎหมายควบคุมแล้ว ยังมีอีกสิ่งหนึ่งที่จะเป็นการส่งเสริมและช่วยพัฒนาให้ป้ายโฆษณา นอกจากจะไม่สร้างความรกรุงรังแล้ว ยังจะเป็นสิ่งที่น่าสนใจสวยงามแก่บ้านเมือง นั่นก็คือ ความตั้งใจที่จะดูแล และเอาใจใส่ต่อรูปแบบ และวิธีการติดตั้งป้ายโฆษณานั้น ๆ ซึ่งเป็นความรับผิดชอบที่ควรมีต่อสังคม ของทั้งเจ้าของกิจการ และผู้ออกแบบเอง

เชิงอรรถ

- ¹ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องควบคุมการก่อสร้างอาคาร พ.ศ. 2522 ข้อ 69
- ² ระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยการขออนุญาตติดตั้งป้ายโฆษณา พ.ศ. 2522 ข้อ 7
- ³ ระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยการขออนุญาตติดตั้งป้ายโฆษณา พ.ศ. 2522 ข้อ 8
- ⁴ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมการก่อสร้างอาคาร พ.ศ. 2522 ข้อ 72 วรรคหนึ่ง
- ⁵ ระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยการขออนุญาตติดตั้งป้ายโฆษณา พ.ศ. 2522 ข้อ 12 และข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมการก่อสร้างอาคาร พ.ศ. 2522 ข้อ 82(1)
- ⁶ ระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยการขออนุญาตติดตั้งป้ายโฆษณา พ.ศ. 2522 ข้อ 11 และข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมการก่อสร้างอาคาร พ.ศ. 2522 ข้อ 28
- ⁷ ระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยการขออนุญาตติดตั้งป้ายโฆษณา พ.ศ. 2522 ข้อ 14 และข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมการก่อสร้างอาคาร พ.ศ. 2522 ข้อ 82(3)
- ⁸ ระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยการขออนุญาตติดตั้งป้ายโฆษณา พ.ศ. 2522 ข้อ 15
- ⁹ ระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยการขออนุญาตติดตั้งป้ายโฆษณา พ.ศ. 2522 ข้อ 16
- ¹⁰ ระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยการขออนุญาตติดตั้งป้ายโฆษณา พ.ศ. 2522 ข้อ 10
- ¹¹ ระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยการขออนุญาตติดตั้งป้ายโฆษณา พ.ศ. 2522 ข้อ 13
- ¹² ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมการก่อสร้างอาคาร พ.ศ. 2522 ข้อ 71
- ¹³ ระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยการขออนุญาตติดตั้งป้ายโฆษณา พ.ศ. 2522 ข้อ 9
- ¹⁴ ระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยการขออนุญาตติดตั้งป้ายโฆษณา พ.ศ. 2522 ข้อ 20
- ¹⁵ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง ใช้ หรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิด หรือบางประเภทในท้องที่แขวงถนนนครไชยศรี แขวงวชิรพยาบาล แขวงดุสิต แขวงสวนจิตรลดา แขวงสามเสนใน เขตพญาไท แขวงวัดโสมนัส เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย และ แขวงวัดสามพระยา แขวงบางขุนพรหม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2526
- ¹⁶ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง ใช้ หรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิด หรือบางประเภทภายในบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นในในท้องที่แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528



- ¹⁷ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง ใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภทภายในบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นนอก ในท้องที่แขวงชนะสงคราม แขวงตลาดยอด แขวงศาลเจ้าพ่อเสือ แขวงบวรนิเวศ แขวงเสาชิงช้า แขวงราชบพิธ แขวงสำราญราษฎร์ และแขวงวังบูรพาภิรมย์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2530 และข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง ใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิด หรือบางประเภทภายในบริเวณ ผังธนบุรีตรงข้ามบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ ในท้องที่แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด แขวงอรุณอมรินทร์ แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย แขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี และแขวงสมเด็จพระเจ้าพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2535
- ¹⁸ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง ใช้หรือเปลี่ยน การใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภท บริเวณโดยรอบศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย ในท้องที่แขวงห้วยขวาง เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2532
- ¹⁹ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง ใช้หรือเปลี่ยน การใช้อาคารบางชนิด หรือบางประเภทบริเวณโดยรอบสวนหลวง ร.9 ในท้องที่แขวงหนองบอน แขวงประเวศ เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2532
- ²⁰ กฎกระทรวงฉบับที่ 16 (พ.ศ. 2530) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522
- ²¹ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดบริเวณซึ่งอาคารบางชนิดจะปลูกสร้างขึ้นไม่ได้ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522
- ²² ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลงอาคารบางชนิด หรือบางประเภท บริเวณโดยรอบอุทยานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชบรมราชชนนี ในท้องที่แขวงสมเด็จพระเจ้าพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2538
- ²³ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลงอาคารบางชนิด หรือบางประเภทในท้องที่แขวงบางขุนศรี แขวงบ้านช่างหล่อ เขตบางกอกน้อย แขวงวัดอรุณ แขวงท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ และแขวงวัดกัลยาณ์ แขวงวัดหิรัญรูจี แขวงบางยี่เรือ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2539

หนังสืออ้างอิง

สมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์ *กฎหมายอาคารอาษา 2538*. กรุงเทพมหานคร : เมฆาเพรส, 2538.